WYWOD NIEWINNOSCI

Szlachetnego Felicyana Kosłobuckiego Kupca i Obywatela Wileńskiego, tudzież Ignacego Dębickiego

Od potwarney skargi

Heleny Antonowiczowey pod assystencyą Opiekunow, i Instygatora o kryminał przesladuiącey.

Na potwarz kryminalną nie dość jest powołania śmiercią zapieczętowanego, ani lada przyczyna może przekonywać kogo o winę, tylko same okrucieństwo z zapamiętałości serca na życie godzące pozornym jest obiektem kryminału.

Examinuiąc atoli w dzisieyszey sprawie postępek okrucieństwa czyli zapamiętałości serca, bliżey ony znaleść można w skarżącey, niżeli w oskarżonych.

Bowiem ukaranie zeszłego Antonowicza przez Kosłobuckiego, jako przez Pana nad występnym uczynione (acz było naydrobnieyszym co do proporcyi występku upominkiem, i naymnieyszym do ukrocenia życia nie było powodem) te jednak nie z intencyi godzenia na śmierć, ale z potrzeby przyzwoitego wykraczaiących pogromienia nastąpiło.

Skarga zaś Antonowiczowey takowe ukaranie biorącey za przyczynę kryminału, jako przeciw rodzaiom mężoboystwa wymyslona, niezawiera w sobie czystey dellacyi? tylko zapamiętałość przeciwko bliźniemu serca grzechem korzyści pobudzonego.

Gdyby wszakże karanie sług przez Panow, rozumianym było za występek, a to jeszcze kryminalny, więcby żaden Pan maiący sługi niebył wolnym od kryminału.

Rozumieć zaś, że sługa przez Panow karanym być niemoże, jest to razem nieznać Prawa i obowiązku podległości, a tu już byłoby przemieniać naturę wszelkiey Zwierzchności.

Niekarać sług dla tego, że śmiertelni, jest to powstawać przeciw samey Religii, rozumieiąc: że człek życia niekończy, tylko z przypadku.

Przenikać przypadek śmierci, jest to dowcipem samey Nieśmiertelności, nie zaś ludzkiey mocy, ktora niepoznaie, tylko co zewnętrznym podpada zmysłom.

Dla słabości nareszte ludzkiey, i dla boiaźni przypadku śmierci niekarać występnego? trzeba osądzić, że śmierć tylko sama występkow ukarania jest narzędziem, a zatym wszystko do czasu śmierci ma bydź odkładanym.

§.

Lecz że przeciwnie Prawo Natury, i Kraiowe Ustawy dystyngwuiąc Stany, i jednym nad drugiemi przeznaczaiąc Zwierzchność, pohamowanie występnych onymże poruczyły, i aby rozwiązłości nie było, Panom moc i baczność, a sługom podległość przepisały.

Przeto Kosłobucki mocnym był zeszłego Antonowicza jako sługę ukarać, a karanie takowe za przyczynę śmierci rozumianym być niemoże.

§§.

Y gdyby dowod był z Inkwizycyi jawny i słuszny: że z przyczyny bicia, a nie z innego defektu zeszły Antonowicz odumarł, tedyby tylko examinować trzeba było intencyą Kosłobuckiego, jeżeli nie myslą nienawiści? i umyslnego na śmierć godzenia, dopełnił karania przedsięwzięcie.

A intencyi jego jako nikt zewnętrznie przeświadczonym być niemoże?

A Więc

Ku 1751. Febr. 22 …

Więc aż nadto eważyi, jesliby mu Sąd skazał oczyścić tę suspicyą przez jurament, jako do usprawiedliwienia swych wnętrznościow jest naybliższym.

§§§.

Lecz że nie z przyczyny bicia, ale z maligny zeszły Antonowicz w kilkanaście dni po biciu życie zakończył. *O czym uczyniony z Strażnikow Examen już przestrzega.*

Przeto Kossobucki naymnieyszą śmierci nie był przyczyną, a przysięgi nawet niewypada potrzeba. *Y o tym szczegulniey.*

Uwaga Pierwsza

Jeżeli sprawiedliwy Pretext potwarzy?

Zeszły Antonowicz będąc na służbie u Kossobuckiego, a przystawiony do Bromy Subocz za Strażnika, gdy został przeświadczonym w kradzieży, a to przez fabrykowanie danych karteczek ze dnia 3. Decembra na dzień 13.

W ten czas Kossobucki opowiedziawszy to nayprzod na Urzędzie Woytowskim, kędy się Antonowicz sam do występku zeznał, z woli tegoż Urzędu postanowił zeszłego Antonowicza ukarać takim sposobem: aby każdy z siedmiu Strażnikow dał mu w plecy po 3. pałki.

Jakoż na dniu 14. Decembra Roku przeszłego 1780. zwołani Strażnicy do Domu Kossobuckiego, stoiącemu Antonowiczowi w ubiorze po Delii nad 10. pałek w plecy więcey nie dali, to jest dwuch Strażnikow dali po 3. pałki, a czterey po 1. tylko, niektorzy zaś darowali. *Czytać na dowod Examen za Dekretem Trybunalskim z instancyi przeciwney strony z dwuch Strażnikow uczyniony, acz on względem czasu bicia jest pomylny; bo nie 21. ale 14. xbra exekwowanym było, i na większe przeświadczenie niech Sąd weźmie do examinu wszystkich Strażnikow.*

Aże pałka takowa mniey palca była grubini, ktora i teraz znayduie się, na tym Kossobucki etiam jurat.

Po takowym ukaraniu, zeszły Antonowicz będąc zupełnie zdrowym od dnia 14. tegoż Miesiąca regularnie swoią służbę bez żadney choroby odbywał, aż do dnia 24. eorundem.

Dnia 24. począwszy się uskarżać przed Kossobuckim na bol głowy, mowiąc: jeżeli panuiąca w domu jego maligna nie zacznie go trapić, prosił siebie uwolnienia do domu, łącząc zarazem proźby, aby za przyiściem do zdrowia, znowu mogł być przyięty.

Uwolniony przeto od służby jeszcze dni kilka był widzianym, jako na rożnych mieyscach bywał, pił, i interesa swoie sprawował.

Posledniey, tak dalece wzmagła się nad nim gorączka, że już był przez domownikow swoich wiązanym, zkąd przypadkiem wyrwawszy się, przez wiela ludzi na dniu 27. i 28. był widziany biegaiącym po Mieście w samey tylko bieliznie bez dalszego ubioru, a w tym razie na Obwachcie Moskiewskim ciężkie odebrał poszturzania.

Naostatek, gdy dnia 28, to jest: dniem przed swoią śmiercią przybiegł do domu Kossobuckiego, ktory uwiadomiony przez ludzi nawet go niewidząc, tylko kąpassyą zdięty udysponował odwieść go do Boniffratelow, gdzie on nazaiutrz życie przemienił.

Ze to więc tak istotnie działo się, a nieinaczey, podaie na tym Kossobucki punkt do juramentu: *jesli Sąd niewwierzy wyznaniu wszystkich Strażnikow, y jesli mało mieć będzie na wydanym przez nichże testimonium, ktore czytać.*

Wreście niech się Sąd refferuie do expedyowaney Inkwizycyi, ktora względem wiadomości takowey na ustroniu exekwowaney, acz może być tylko słyszaną, a przeto niedostateczną, spodziewać się jednak nie można, aby przeświadczała o tym? czego w istocie nie było.

A w

A w takim przypadku, że ſłyszana Inkwizycya, dowodem nie jeſt, y powszechnemu tylko rowna odgłosowi, przeto fundować na niey przekonania ſądowego niemożna.

Albowiem Prawo Coæquationis jurium w punkcie 3m. poſtanawia, aby wſzelkie proteſtacye *oculatis teſtibus* dowodzone były. *Czytać.*

Y choćby w tym punkcie, że zeſzły Antonowicz był bity, byli świadkowie widzialni: lecz nie w tym trzeba przeświadczenia; bo do kary daney ſam ſię Koſſobucki przyznaie, y że powinien był wyſtępnego ukarać, Prawo n żey położy.

Ale tu do tego trzeba widzialności, jeżeli był ſpoſobem okrucięſtwa karany, albo na mieyſcu zaćwiczony.

Aże w takim rodzaiu ſkargi, nawet żałoby Dellatorka nie ma, przeto wedle Art: *21.* z Roz: *11*go w §. *1.* 2, y *3.* piſzącego, bliżſzy jeſt Koſſobucki nawet z ſługami do przyſięgi na tym, jako nad *10.* pałek zwyczaynych ſtoiącemu w odzieniu niedano, (*lubo Panom Prawo z ukarania ſług ſprawować ſię nie każe.*)

Że zaś wezwane Prawo w przypadku zaocznym pozwala Panom z Domownikami ſwemi poprzyſięgać. *czytać*

A zatym jeżeliby potrzeba była Panom z ukarania ſług juſtyffikować ſię? tedy Koſſobuckiego z Strażnikami, jako naywiadomſzych, trzebaby ſkazać do juramentu.

Ale zarazem przypatrzyć ſię trzeba? jako złość ludzka, chcąc pokrzywdzić Koſſobuckiego na ſławie y maiątku, śmierć zeſzłego Antonowicza fałſzywie śmiała powołać być winą jego.

Dla czego tym konieczniey potrzebny jeſt examen wſzyſtkich Strażnikow? Im widocznieyſzy jeſt fałſz w ſkardze Dellatorow udaiących przed Trybłem, jakoby nazaiutrz po biciu Antonowicz odumarł. *czytać uczynione przez nich wnieſienie 1780 Decem:* 29.

Jak więc to nieſprawiedliwy pretext prześladowania z iſtynktu nienawiści podyktowany, niech ſię zadziwi powſzechność, a Sąd niech dalekim będzie od takich kompaſſyi? gdzie pod pozorem gorliwości ſama panuie nienawiść, ktora dowodząc niby kryminału, ſama wyraźniey na kryminał godzi, chcąc niewinnego pokonać, a Sąd wprowadzić w uczęſtnictwo grzechu.

Uwaga Druga

Jeżeli Pan ſługę mocen karać.

Artykuł 28. z Roz: *11.* §. 9. y Art. *22.* z Roz: *12.* §. 2. Sługę wyſtępnego pozwalaią Panom Sądzić y karać. *Czytać*

Art: *37.* z Roz: *11.* §. 1. każe Panom ſprawiedliwość z ſług czynić. *Czytać*

Art: *11.* z Roz: 3. § 2do w te ſłowa: *jesliby ſłużąc, ktoremu Panu, komu inszemu, tak też y ſwoiemu Panu, co zaſzkodził, o to wolni będą Panowie ich zaſadziwſzy przy ſobie Szlachte ludzi dobrych ſprawiedliwość z takowego czynić.*

Loco 2do w §. 3. in verba: *a w inſzych rzeczach, gdzie o garło y płacenie ſummy pieniężney, także i o ſiedzenie niepoydzie, wolno będzie każdemu Panu ſługę ſwego według wyſtępku jego ſądzić y z prawa karać. Czytać*

Gdy więc tak jeſt, że Pan ſługę wyſtępnego nawet na garle, tym barziey w rzeczach potocznych karać może, y ſprawować ſię z tego nikomu niewinien.

Przeto karanie zeſzłego Antonowicza, ani za wyſtępek, ani za przyczynę śmierci poczytane być niemoże.

Jle że nie ſzło, ani o garło, ani o ſiedzenie, więc tym przyzwoitſze było do Sądu Pańſkiego.

 Lecz

Lecz gdyby i w rzeczach ważnieyſzych był karanym, karanie te, według Prawa, naſtąpiło przy ludziach dobrych, y z woli Urzędu.

W oſtatku gdyby tak było, że z bicia a nie z inſzey choroby Antonowicz odumarł, tedy jako ſwawolnie do ukarania ſiebie przyczynę daiący nie byłby obiektem kryminału.

Albowiem Art: 62. z Roz: 4. §. 3. przypadek takowy dyſtyngwuie, iż mężoboyſtwo za powodem popełnione karane być niema. *Czytać*

Artykuł znowu 15. z Roz: 11. ʃ. 3. od przygodnego y nieumyslnego mężoboyſtwa każdego wolnym czyni. *Czytać*

Swawola więc zeſzłego Antonowicza w kradzieży przeświadczona była przyczyną karania, y gdyby z tey przygody umarł? winy niemaſz.

§.

Lecz gdy inaczey jeſt, iż ani przygodnego, ani umyslnego Koſſobucki niedopełnił kryminału, zeſzłego Antonowicza niezaczwiczył, a śmierć jego nie z okazyi ćwiczenia, ale z maligny naſtąpiła.

Przeto impreſſya Dellatorow z Art: 22. z Roz: 11, za co Koſſobucki przypadku tego na Urzędzie, y ſąſiadom nie opowiedział, dla podeyrzenia wzięta naymnieyſzey noty ſprawować niezdolna, bowiem nie było potrzeby oświadczać tego? czego niedopełnił, y do czego niebył okazyą. *Y bliżey*

Uwaga 3cia

Jakie mężoboyſtwo jeſt prawdziwym kryminałem.

Art: 17. z Roz: 11. §. 1. kryminał garłowy rozumie być taki, jesliby kto kogo w dzień, lub w nocy taiemnym ſpoſobem z okna, w drodze, albo ſpiącego o śmierć przyprawił, takowych ſrogą śmiercią karać każe.

A y w ten czas jesliby jawnych y ſłuſznych znakow nie było, obwinionego puncto ultimo bliżſzym być do przyſięgi ſądzi. *Czytać*

Przeciwnie karanie ſługi od Pana, ani taiemnego, ani jawnego niezawiera w ſobie okrucięſtwa.

Toż ſamo y Art: 28. z Roz: 11. ʃ. 6. bezprawne więzienie, y umorzenie za kryminał być rozumie, nie zaś Pańſkie ukaranie.

Także y Art: 16. z Roz: 11. Rozumie być za mężoboyſtwo to? jesliby kto kogo przyprawił o śmierć w zapamiętałości ſerca, nożem, puginałem &c. *Czytać*

Koſſobucki zaś nieuczynił żadnego z takowych rodzaiow kryminału, za ktoryby mogł być przyzwoicie ſkarżonym, ani go na gorącym uczynku pościgniono.

Bo Art: 30. z Roz: 4. §. 2. gorący uczynek rozumie w ten czas? jesliby kto zarazem tegoż czaſu, lub we 24. godzinach na ſamym kryminale był poścignionym. *Czytać*

Tu przeciwnie względem zadanego Koſſobuckiemu kryminału, ani gorący uczynek, ani Inkwizycya może być dowodem? gdy zeſzły Antonowicz, nie zaraz pod czas bicia, ani we 24. godzinach, ani z przyczyny nawet bicia (po ktorym był zdrow) lecz z przyczyny gorączki w kilkanaście dni odumarł,

Toż ſamo y Art: 39. z Roz: 11. umyslne tylko zaboyſtwo, rozumie być za kryminał. *Czytać*

Za przypadkowe zaś, a nie obyczaiem okrucięſtwo dopełnione mężoboyſtwo, nie już karaniem na ciele, ale tylko winą pieniężną nawiązać dyſponuie Art: 27. z Roz: 11. § 8. *Czytać*

Przyczyną wſzakże ſłuſzną nie Pańſkie karanie, ktorzy maią do upomnienia ludzi ſwych Prawo, ale zwadę przez uſtronnych ludzi

dopeł-

dopełnioną być rozumie, tenże sam Art: *27*. z Roz: *11*. §. *8*. *Czytac*

Naymnieyszą więc przyczyną śmierci Antonowicza Kossobucki niebył, ani umyslną, ani przypadkową.

Wszakże pozwolić znowu na moment, że Pan sługi karać niemoże, y gdy kara jest przyczyną śmierci? jest razem występkiem mężoboystwa.

Lecz na to Art: *53*. z Roz: *11*. każe mieć baczność: iż gdyby kto po boju po targach chodził, pił, y po biesiadach bywał, a potym umarł, tedy to bijącemu przypisanym być niema. *Czytać a w tym, refferować się do Inkwizycyi.*

Aże zeszły Antonowicz, ani boju takiego, ani ran, z ktorych by mogł umrzeć, niemiał, lecz z gorączki poźniey go przesladuiącey, z szedł z tego świata?

Przeto ze wszystkich tych okoliczności, Kossobucki naymnieyszą nie był do śmierci przyczyną.

§.

Wszystkie więc przeliczone zostały przypadki mężoboystwa, z ktorych żaden do Zwierzchności karzącey występnych, stosowany być niemoże, tym bardziey do Kossobuckiego niesłuży, gdy takiego nie było karania, z ktoregoby śmierć nastąpić mogła.

Y gdy same ustawy Krajowe nie tak są popędliwe w upominku, jako dzisieysza Antonowiczowey Dellacya?

Bo one do przeświadczenia kryminału, czyli przyczyn dochodzić każą okrucięstwa y zapamiętałości serca, a w inszych przypadkach każdego wolnym czynią.

Przeto karanie Pańskie, z pomiędzy przyczyn kryminalnych Prawem wyłączone y naymnieyszey niezasługuie kary.

Tym barziey winy nieściąga, im pewnieyszym być może, że nie z bicia, ale z maligny zeszły Antonowicz odumarł.

A więc zawodna w tey mierze obdukcya Jener: do woli jedney strony sporządzona, a dowodami według Art: 54. z Roz: *4*. nie wsparta.

Nie zasłużył więc Kossobucki na żadną karę, ani na kryminalną, ani na korporalną?

Y byłoby to wielkim grzechem, y winnym Restytucyi sentymentem, gdyby go Sąd potępił na jakiekolwiek publiczne upomnienie, odiołby mu niewinnie cześć, honor, y sławę, a razem według Art: 56. z Roz: *11*. zagrodziłby mu między dobremi ludzmi Towarzyszenie, a to tylko dla satysfakcyi samey nienawiści?

Czego sama broni sumnienność, ktora nie exekwuie woli, tylko Prawo.

Wszakże nie tylko w rzeczach nie winnych, (jak się tu pokazuie,) ale nawet w rzeczach wątpliwych y oboiętnych, zaleca Prawo Sądowi bliżey mieć się ku wyzwoleniu, niżeli karaniu. *Czytać Art: 3. Roz: 14. §. 4. puncto ultimo*

Należy więc uwolnić Kossobuckiego od takowey prozekucyi, a potwarną stronę wedle Prawa ukarać.

Co do Dembickiego.

Już jest dowodnym, że występku w Panu niema każącym karać sługę, lecz pozoru niema winy w słudze wykonywaiącym roskazy Pańskie.

B Albowiem

Albowiem Art: *24.* z Roz; 1. §. 4. y za prawdziwy wyſtępek z rofkazu Pańſkiego przez ſług uczyniony onychże nie obwinia, *Czytać*

Art: 1. z Rozdz: *11.* *§.* *2*, wyręcza ſług, a complicitate w te ſłowa: *Wſzakże ſludzy Panow ſwych, za pomocnikow rozumiani być niemają. czytać.*

Należy przeto Dembickiego uwolnić, a wſzyſtkich ſtrat, y krzywd jego przeznaczyć Reſtytucyą.

Co do wetowey kary.

Art: *4.* Roz: 1. Pun: ult: Prawo Coæquationis jurium Pun: *3*tio Konſtit: *1726.* titulo Komparycye decyduią: że kto na kogo co wiedzie, a niedowiedzie, tym ſam karan być ma. *Czytać.*

Może powiedzieć Antonowiczowa na zaſłonę a Pæna talionis, że taż ſama Konſtytucya *1726.* pod tytułem Komparacye w ten czas każe karać, jesliby co w rzeczy niebyłey dowodzono, tu zaś ponieważ ſam ſię Koſſobucki do bicia Antonowicza przyznał, a lubo niezabił, wſzelak już w rzeczy byłey ſtał ſię powodem do ſuſpicyi.

℞. Ale już to przeświadczonym zoſtało, i Prawami wydyſtyngwowano, że tam tylko jeſt rzecz była kryminału, gdzie jeſt przyczyna jego, a przyczyna taka: jesliby kto niemaiący do kogo prawa, ani maiąc nad nim żadney Zwierzchności, śmiał nad kim ſię paſtwić, bić, a przeto uſzkodził zdrowiu.

Tu przeciwnie, nie tylko była ſłuſzność ukarania nie z powodu prywatney zwady, ale z przyzwoitości zaſłużonego upominku pochodząca, lecz nawet i ta śmierci niebyła przyczyną, a zatym zewſzech miar rzeczą byłą do podeyrzenia nazwać ſię niemoże.

Należy przeto ukarać Antonowiczowę Pæna talionis, a do nadgrodzenia Strat obmyslić z niey pewność.

Co do dalſzych inweſtygacyi.

badan

Do expedyowaney Inkwizycyi podane było przez Antonowiczowę podſtępne interrogatorium względem przeświadczenia dalſzych kryminałow per inderrectum wrzucone, przeciwko ktoremu, jako rzeczy, ani okolicznościow niepomieniaiącemu zarazem Koſſobucki przed Aktem Inkwizycyi manifeſtował ſię, i wynioſł przeciw temu tamże konnotowaną żałobę. *w Dowod*

1781. *Januar: 30. Czytać takową Załobę, a Manifeſt widzieć przy Inkwizycyi, ktory powinien być tamże ingroſſowanym.*

Lubo wſzakże Koſſobucki do żadney nieczuie ſię winy, i pierwſzykroć tak haniebnym tonem teraz zoſtał zapytany, radby jednak wſzyſtkiemu ſię uſprawiedliwił, gdyby mu wyraźnie zadano, gdzie? kiedy? i co dopełnił? czyli był przekonanym?

Bo też tak chce mieć i Prawo, aby w ſkargach wſzyſtkie okoliczności, czas, i mieyſce doſtatecznie wyrażone były, inaczey Art: *19.* z Roz: *4.* §. 3. odpowiadać niekaże. *Czytać.*

O co więc Antonowiczowa per directum niemiała żałoby, to nieprzyzwoicie zagadnęła Koſſobuckiemu pod czas Inkwizycyi: czego Inquiſitores pytać ſię, a Sąd przyimować niepowinien.

Wſzakże jeżeli ſię pytano o przyczynę śmierci zeſzłey Stankiewiczowny? to nie tylko byłby podſtępek pod ſtroną (bo Koſſobucki na to nie miał i nieſtanowił świadkow) lecz nad to byłoby to przeciw Dekretowi Trybunal: ktory wyſłał tę ſprawę do Maydeburyi, gdzie już zaſzły Dekreta, i już expedyowana zoſtała z obuſtronnych świadkow Inkwizycya. *w Dowod*

1780. xbra dnia Dekret Trybunalſki.

1780. xbra *22.* Dekret Inquiſitionis Maydeburſki Wileńſki videantur.

Jeżeli dla przeświadczenia dalſzych kryminałow te interrogatorium podane

dane na zarzut, aby nazwać notowanym, a przez to niewolnym do juramentu.

Tedy w tey mierze nie takiego trzeba dowodu, ale prawem przekonanego, inaczey Art: 28. z Roz: 11. ani więzić, ani karać nikogo niepozwala. *Czytać.*

Wſzakże jeśliby poprzedniczy dopełnił jaki Koſſobucki kryminał, byłby zaraz prozekwowany albo pokonany.

Gdy zaś żadnego Dekretu o kryminał przekonywaiącego nieſkładaią, tedy naymnieyſzego podeyrzenia nie ma, a powołanie ſłowne rowne diſieyſzemu, ſamym fałſzem przyodziane, czyli razem z diſieyſzym przez jednegoż autora ogłoſzone.

Y więcey, że noty Koſſobucki nie ma, i nigdy o żaden wyſtępek ſkarżonym nie był, zaświadcza całe Maſto Wilno, jako obeyścia ſię jego naywiadomſze. *w Dowod.*

1781. Januar: 27. Teſtimonium Magiſtratu Wileń: pod Pieczęcią Urzędową wydane.

Eorundem Teſtimonium drugie od całego Kupiectwa Miaſta Wilna, *Czytać.*

Jako więc nienotowany i niepodeyrzany od wſzyſtkich tych przesladowań wolnym być powinien.

A jeżeli mało na tych Dowodach, tedy aż nadto rękoiemſtwa z Ar: 27. z Roz: 11. §. 2. ktory bliżſzym go czyni do oczyſzczenia ſię.

Y konkluduie in verba:

A jesli ſię ten boy zaocznie ſtanie w niebytności żałobney ſtrony, tedy przeciwna ſtrona bliżſza będzie od takowego boiu i ſzkod, ktoreby ſię przy tym boiu ſtały odprzyſiądz. Także ſię i o Panu i o Pani rozumieć ma, gdyby żałoba ſzła o zbicie Chłopa abo Dziewki, Czytać.

Podobnież ſłowa w Art: 21. z Roz: 11.

Loco primo: *A za kim więcey ſłuſznieyſzych i znacznieyſzych Dowodow, tedy na wywiedzeniu jako i na Prawie u Sądu ku świadectwu i ku przysiędze będzie, temu Urząd na dowod abo odwod przysięgę ſamotrzeciemu bądź z ludźmi poſtronnemi, a w niedoſtatku z obuſtron ludzi, Zenie, albo Mężowi z dziećmi, a gdzieby dzieci doroſtych nie było, tedy z Sługami z Czeladzią przypuścić ma.*

Loco 2do §. 3. *Jednoż gdyby ſię to zaboyſtwo ſtało bez bytności inſzych ludzi tak Przyiacioł jako i Sług tylko między dwiema oſobami, a Przyiaciele zabitego braliby ſię ku dowodowi, tedy także za ſłuſznym wywiedzeniem przez Urząd za wyświadczeniem ludzi wiary godnych już ten obżałowany bliżſzy będzie przy opowiadaniu ſwym, chociaż i ſam jeden odprzyſiądz ſię, a po odprzyſiężeniu, od gardła, od głowczyzny, więzienia i od ſzkod wolen będzie.* Czytać.

Jesliby więc i w ſamey rzeczy zaboyſtwo było, (jak nie jeſt) tedy jako na to widzialnych świadkow nie ma, bliżſzym byłby Koſſobucki z domownikami ſwemi odprzyſiądz ſię.

Lecz ſkoro nie tylko zaboyſtwa niepopełnił, ale i naymnieyſzą onego niebył przyczyną, przeto do wyzwolenia jego przyſięga nawet niepotrzebna; bo wſzyſtkie za niewinnością jego ręczą dowody, przeświadczaiąc, że nie z bicia, ale z gorączki zeſzły Antonowicz odumarł, Koſſobucki zaś gdy karał onego, mysli nawet do mężoboyſtwa nie miał.

Należy przeto obu oſkarżonych jako niewinnych uwolnić, a ſtronę potwarną przykładnie ukarać.

Należy powtore wſzyſtkich ſzkod w czaſie Kaptywacyi w domu Koſſobuckiego poczynionych według podać ſię maiącego Regeſtru, etiam prævio juramento przeznaczyć nadgrodę.

Należy naoſtatek wſzyſtkie utraty i przyczynione powrocić expenſa.

Y o to Zakaz.